שמיני

א. אין פסוק[1] „וישא אהרן את ידיו גו' ויברכם וירד מעשות החטאת גו'", שטעלט זיך רש"י אויף „ויברכם" און איז מפרש: ברכת כהנים יברכך[2] יאר ישא.

דער מקור פון דעם פירוש איז (ווי עס שטייט במפרשי רש"י[3]) פון תורת כהנים[4], און — בכמה מקומות בש"ס[5] איז מבואר אז פון דעם פסוק „וישא אהרן את ידיו גו' ויברכם" לערנט מען אפ כמה דינים אין ברכת כהנים.

מען דארף אבער פארשטיין (כקושיית הרמב"ן[6]): רש"י איז דאך מפרש פשוטו של מקרא, און דער ציווי אויף ברכת כהנים (און די פסוקים „יברכך, יאר, ישא" וואס רש"י ברענגט דא אראפ) שטייט ערשט שפעטער אין פ' נשא[7] — היינט ווי קען מען לערנען (לויטן דרך הפשט[8]) אז דער „ויברכם" דא איז געווען ברכת כהנים?

דער רמב"ן[9] וויל דאס פארענטפערן,

1) פרשתנו ט, כב.

2) נשא ו, כד־כו.

3) ראם ועוד עה"פ.

4) עה"פ (הובא גם ברמב"ן עה"פ, אלא שמתרצו גם לפירושו שאינו ברכת כהנים. וראה רא"ם ונימוקי שמואל כאן).

5) מגילה יח, א. סוטה לח, א־ב. תמיד פ"ז מ"ב. ועוד (וראה שו"ע אדה"ז או"ח סקכ"ח ס"א, יב, טו, כ, לו). — אבל ראה מל"מ (הל' תפלה (נשיאת כפים) פי"ד ה"ט) דממגילה וסוטה שם גופא משמע יותר (כפירוש הרמב"ן דלקמן בפנים) דלאו בברכת כהנים קא מיירי, ע"ש. וראה גם נימוקי שמואל כאן.

6) עה"פ.

7) שם, כב־כו.

8) ראה צידה לדרך כאן.

9) כאן. וכ"ה בקרבן אהרן לתו"כ כאן. וראה גם ראב"ע נשא (ו, כא. ז, א). בחיי (שם ז, א).

עוד תי' ברמב"ן כאן (בסופו. וכן סתם בנשא ו, כג) „שכאן צוה אותו . . ליום זה ולהלן נתנה ברכה זו לו אז די פרשה פון ברכת כהנים (כאטש זי איז געשריבן בתורה א סך שפעטער) איז געזאגט געווארן פריער, פאר דעם „וישא גו' ויברכם" פון אונזער פסוק. און ווי עס שטייט[10] (גלייך) נאך פרשת ברכת כהנים — „ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן" (וואס דאס איז געווען ביום השמיני למילואים[11]).

אבער עס איז א דוחק גדול צו זאגן אז רש"י[12] לערנט אויך אזוי — ווייל אויב אזוי, האט רש"י געדארפט ערגעץ באַווארענען[13] אז די פרשה פון ברכת כהנים שטייט אין דער תורה ניט לויט סדר הזמנים[14] (בריינגענדיג דעם

ולבניו לדורות" (וראה לקמן סעיף ב) — אבל לכאורה קשה לפרש כן בפששמ"ם, כי א"כ למה לא הזכיר הכתוב שצוה אותו משה לעשות כן (כמ"ש הרמב"ן בעצמו כאן•). ובפרט ע"פ פרש"י צו ח, יא (וראה רמב"ן שם. שיחת ש"פ צו תשל"ה).

10) נשא שם.

11) ראה פרש"י נשא שם.

12) ברמב"ן משמע שמפרש כן ברש"י. וצ"ע בזה, כבפנים.

13) כהראב"ע ובחיי הנ"ל.

14) ואדרבה, מזה ש(רק) בפ' שילוח טמאים (נשא ה, ב) מביא רש"י (מגיטין ס, סע"א) ד„שמונה פרשיות נאמרו בו ביום (שהוקם המשכן)", ובפ' ברכת כהנים לא פי' כלום (והרי ברכת כהנים אינה מפרשיות הנ"ל — ראה גיטין שם) — מוכח, שלשיטת רש"י פ' ברכת כהנים לא נאמרה בשמיני למילואים או לפנ"ז.

•) ואף שהרמב"ן מפרש בכ"מ (וארא ט, יח (יט). בא י, ב. יא, א. ריש פרשתנו. ועוד) דלפעמים נאמר רק ציווי ה' למשה, ולפעמים רק ציווי משה לישראל וכיו"ב (וכ"ה שיטת רש"י בפירושו עה"ת, כמשנ"ת בלקו"ש (חי"ג ע' 72. ועוד)),

הרי בנדו"ד, שכל פרטי עבודת אהרן בשמיני למילואים נאמרו בפירוש בציווי משה לאהרן (ריש פרשתנו), מאי נשמט דהאי נשמט? אבל ראה לקמן הערה 29.

כלל[15]: אין מוקדם ומאוחר בתורה).

און אויב רש"י נעמט אן אז פרשת ברכת כהנים איז ניט געזאגט געווארן ביז שפעטער, האט ער געדארפט לערנען (כפירוש הרמב"ן), אז דער „ויברכם" דא איז (ניט ברכת כהנים, נאר) א ברכה סתם וואס אהרן האט געבענטשט אידן ביים פארענדיקן זיין עבודה צום ערשטן מאל (ע"ד ווי מ'גע־פינט ביי שלמה המלך בחנוכת המ־קדש[16])?

ב. מפרשים[17] זאגן, אז דער הכרח צו לערנען אז „ויברכם" מיינט ברכת כהנים, איז פון דעם[18] וואס דא האט בלויז אהרן געבענטשט אידן, אן דער השתתפות פון משה — ניט ווי די ברכה וואס ווערט געזאגט גלייך נאך דעם[19]: „ויבא משה ואהרן גו' ויברכו את העם".

איז דערפון פארשטאנדיק, אז די ברכה האט געהאט א שייכות נאר צו אהרן, און דערפאר איז רש"י מפרש אז דאס איז געווען ברכת כהנים, „ומאחר שבו ביום נתחנך אהרן בעבודה נתחנך ג"כ בנשיאות כפים שהיא כעבודה".

אבער אע"פ אז עס איז דא א הכרח צו זאגן, אז די ברכה האט געהאט א שייכות דוקא צו אהרן, איז נאך אלץ שווער צו זאגן אז דאס איז ברכת כהנים (נוסף על הנ"ל — אז דער ציווי אויף ברכת כהנים שטייט ערשט אין פ' נשא):

א) אויב דאס איז געווען אן ענין פון חינוך לנשיאת כפים, האט געדארפט אויף דעם זיין א ציווי מפורש[20], פונקט ווי משה האט אנגעזאגט אהרן אויף אלע חינוך־עבודות וואס אהרן האט געטאן יענעם טאג.

ב) נשיאת כפים איז דאך א מ"ע אויף יעדן כהן[21] — היינט פארוואס האבן די בני אהרן זיך ניט משתתף געווען אין דער ברכת כהנים — בתור חינוך כנ"ל, אדער אלס קיום מ"ע (ע"ד ווי זיי האבן זיך משתתף געווען אין די אנדערע פעו־לות פון אהרן ביום זה[22])?

ג) בשמיני למילואים איז אויך משה געווען א כהן (ווי רש"י האט שוין מפרש געווען[23] אז בח' למילואים „הושוו כולם לכהונה"). איז אמת אז משה האט ניט געדארפט האבן קיין חינוך לנשיאת כפים[24], אבער פארוואס זאל ער זיך ניט משתתף זיין אין דער נשיאת כפים פון דעם טאג (ובפרט אז לויט רש"י[25], האט משה געטאן אלע עבודות היום (הרגי־לות) אויך בח' למילואים, און ניט אהרן)?

ג. נאך די ווערטער „ברכת כהנים" איז רש"י מוסיף (כנ"ל): יברכך, יאר, ישא.

איז תמוה (ווי מפרשים[26] פרעגן): נאך

15) הובא בפרש"י בכ"מ (בראשית ו, ג. וישלח לה, כט. צו ח, ב. ועוד).

16) מ"א ח, נד ואילך (הובא ברמב"ן כאן).

17) משכיל לדוד כאן.

18) אבל מ"ש „דאילו ברכה אחרת מה ענינה לאותו יום שהרי הברכה שתשרה שכינה במעשה ידיהם ההיא ברכום אח"כ" — י"ל שאינו הכרח, שהרי אפ"ל שהיתה כברכת שלמה (ראה המשך הכתובים במ"א שם).

19) בפסוק שלאח"ז (כג).

20) ראה לעיל הערה 9 ובשוה"ג שם.

21) כמפורש בנשא (ו, כג) „דבר אל אהרן ואל בניו".

22) פרשתנו ט, ט. שם, יב ואילך.

23) פקודי מ, לא. ועד"ז שם, כט.

24) שהרי לרש"י עה"ת — לאחרי ימי המילואים שוב לא שמש משה (רש"י שמות ד, יד: ואתה הלוי. אבל ראה לקו"ש ח"ו ע' 175 הערה 28. חכ"א ע' 2 הערה 16. ובארוכה לקו"ש חל"ב ע' 28 ואילך).

25) פקודי שם — כמשנ"ת בלקו"ש ח"ו ע' 225 ואילך (ועי"ש ע' 226 שגם עבודת הקטורת היתה ע"י משה).

26) שפ"ח ומשכיל לדוד כאן.

וואָס דאַרף רש"י מוסיף זיין די ווער־טער? ס'איז דאָך פשוט (אפילו בא א קינד[27]) אז ברכת כהנים מיינט „יברכך, יאר, ישא"?

אפילו אויב מ'זאָל זאָגן (בדוחק[27]), אז רש"י פאַרלאָזט זיך דאָ ניט אַז דער תלמיד וויסט פון דעם (וואָרום ער האָט דאָס נאָך ניט געלערנט אין חומש) — וואָלט געווען געגנוג צו זאָגן „יברכך וגו'"; פאַרוואָס איז ער מפרט אַלע דריי ברכות?

מפרשים[28] פאַרענטפערן, אז די דריי לשונות „יברכך, יאר, ישא" זיינען כנגד די דריי קרבנות וואָס ווערן אויסגע־רעכנט דאָ אין פסוק — חטאת עולה ושלמים[29]

[בי"[30] „יברכך" שטייט „וישמרך" וואָס מיינט שמירה מן החטא „שלא יבואו לכלל חטאת"; „יאר" איז כנגד עולה וואָס קומט „על המחשבה רעה", א „חטא השכל המאיר לאדם"; און „ישא" וואָס פאַרענדיקט זיך מיט „וישם לך שלום", איז כנגד שלמים — „שמשים[31] שלום בעולם"],

און דערפון לערנט מען אָפּ אַז די ברכה דאָ איז געווען (ניט כברכת שלמה, נאָר) ברכת כהנים, ווייל דוקא די ברכות זיינען מתאים צו די קרבנות וואָס שטייען דאָ אין פסוק.

ס'איז אַבער קשה ביותר אַזוי צו איינ־לערנען אין פירוש רש"י — ווייל דאָס איז אַ וויטער רמז, און אויב רש"י וואָלט דערצו מכוון געווען, וואָלט ער דאָס זיכער אָפּגעטייטשט[32] בפירוש[33].

ד. דערנאָך שטעלט זיך רש"י אויפן וואָרט „וירד" און איז מפרש: מעל המזבח.

דאָרף מען פאַרשטיין: אין פסוק שטייט בפירוש „וירד מעשות החטאת גו'", וואָס עשיית החטאת גו' איז דאָך אויפן מזבח ווי געזאָגט פריער — היינט וואָס טוט אויף רש"י מיט זיין פירוש „מעל המזבח", וואָס מ'וואָלט אַליין ניט פאַרשטאַנען פון פסוק?

פאַראַן מפרשים[34] וואָס זאָגן, אז דער־מיט וויל רש"י באַוואָרענען, אז מ'זאָל ניט מיינען אז דער „וירד" איז געווען נאָך „ויברכם"

— וואָס דאָמאָלס איז שווער: וואָס איז דאָ נוגע צו דערציילן וועגן ירידת אהרן; ס'איז דאָך מובן מאליו אַז נאָכן פאַרענדיקן אַלעס איז ער אַראָפּ־געגיינגען —

---

27) שהרי אומרם בכל יום בברכות השחר (כמנהג הצרפתים (תוד"ה שכבר ברכות יא, ב). וכ"ה בסידור ר"ע — הובא בטאו"ח סמ"ח). וכן — שומעם בחזרת הש"ץ דתפלת שחרית (ובשבת — גם במוסף), ומפי הכהנים בי"ט כו'. ובפרט ש(כללות) ענין ברכת כהנים כבר הובא בפרש"י יתרו (כ, כא).

28) שפ"ח. — במשכיל לדוד תי' ד„ויברכם משמע ברכה אחת לבד" (ולכן מפרש רש"י ששלשתם הי'). וצ"ע.

29) ראה גם בעה"ט, פענח רזא וש"ך עה"ת כאן. אוה"ת עה"פ. ולהעיר שאהרן הקריב גם מנחה (לעיל פסוק ד, יז) ומ"מ לא נזכרה המנחה כאן בקרא (כקושיית הריב"א, טור הארוך ופענח רזא כאן).

30) הבא לקמן הוא עפמ"ש במנחת יהודה (שדבריו הועתקו בקיצור בשפ"ח כאן). וראה בס' שנסמנו בהערה הקודמת.

31) ע"פ פרש"י ויקרא ג, א. וראה פרש"י תצוה כט, כב.

32) ובפרט שרש"י לא העתיק התיבות (הן מכתוב דילן — „החטאת והעולה והשלמים", והן מברכת כהנים לא העתיק „וישמרך" „שלום") שבהן היא השייכות, ואף לא רמזן ב„וגו'".

33) ע"ד שפרש"י בפ' לך (יד, יח. טו, ט), ח"ש (כד, כב): הרמזים דקרבנות הנשיאים (נשא ז, יט ואילך) ועוד.

34) משכיל לדוד כאן. וראה שפ"ח כאן (בשם הנחלת יעקב).

נאָר דער „וירד" איז געווען „מעל המזבח" וואו ער האָט מקריב געווען די קרבנות (און הקרבת הקרבנות איז גע־ווען פאַר „ויברכם", ווי דערציילט פריער אין דער פרשה); און דאָס מיינט דער פסוק — „וישא גו' ויברכם אימתי מיד אחר שירד מן המזבח מעשות קרבנותיהן"[35].

און דער פירוש איז מתאים מיט'ן פירוש התו"כ אויפן פסוק[36], אַז „הרי זה פסוק מסורס ואין ראוי לומר אלא וירד מעשות . . והשלמים וישא אהרן גו' ויברכם" (און מ'געפינט דעם ענין (פון „מקרא מסורס") אויך אין פירוש רש"י עה"ת — אין פ' שמות[37]).

אָבער לפי פירוש זה איז צע"ג, ווייל

(נוסף לזה, אַז דער ענין פון „מקרא מסורס" איז ניט גלאַטיק אין לימוד ע"ד הפשט[38], און אויב רש"י וואָלט דאָס גע־מיינט, וואָלט ער דאָס געזאָגט בפירוש (ע"ד פירושו אין פ' שמות הנ"ל[39]) — איז עוד ועיקר):

א) אין די ווערטער („מעל המזבח") וועלכע רש"י גיט צו צום לשון הפסוק, זעט מען ניט קיין רמז אויף קיין זאַך, נאָר אַן אָפּטייטש אַז דער „וירד" איז גע־ווען „מעל המזבח" — און דעם ענין זעט מען אין דעם פסוק גופא („וירד מעשות החטאת גו'"), כנ"ל[40].

ב) אַ ברכה איז דאָך ניט אַן עבודת מזבח — איז ווען די ווערטער „וירד מעשות גו'" וואָלטן כלל ניט גע־שטאַנען, וואָלט מען אויך געלערנט אַז דער „ויברכם" איז געווען (נאָכן פאַר־ענדיקן זיין עבודה על המזבח — כמפורש בקרא — ובמילא) נאָך דעם ווי ער איז אַראָפּגעגאַנגען „מעל המזבח"[41].

ה. דער ביאור בכל זה:

דאָס וואָס רש"י איז מפרש „ויברכם — ברכת כהנים", מיינט ער נאָר כפשוטו ממש — ניט מקיים זיין אַ מצוה (פון ברכת כהנים — וואָס שטייט ערשט אין פ' נשא)[42], נאָר אַז

אהרן — וועלכער האָט געוואָלט בענטשן אידן בסיום עבודתו, כדלקמן — האָט אויסגעקליבן (מעצמו) צו בענטשן אידן מיט (די פסוקים פון) ברכת כהנים[43], ווייל דער תוכן פון ברכת כהנים איז בפשטות מתאים צו די זאַכן מיט וועלכע אהרן האָט דאַן גע־וואָלט בענטשן אידן,

---

35) ל' המשכיל לדוד כאן.

36) וכ"ה בירושלמי תענית פ"ד ה"א. וראה גם ראב"ע כאן („וכבר ירד"), חזקוני ועוד.

37) ד, כ („אין מוקדם ומאוחר מדוקדקים במקרא"). — כן הובא בשפ"ח. וצ"ע שלא הביא מכ"מ בפרש"י שהובא הלשון „מקרא מסורס" (וכיו"ב) — בראשית ב, יט. שמות ב, ה. בשלח טז, כ. תרומה כז, ד. ועוד.

38) ראה לקו"ש ח"ז ע' 119 הערה 13 ובשוה"ג שם.

39) וכבמקומות ברש"י שבהערה 37, וע"ד הראב"ע כאן.

40) וההוכחה שירד קודם „ויברכם", כי ירד „מעשות החטאת גו'" והרי כבר גמר עשיית החטאת כו' לפנ"ז — אינה שייכת לדברי רש"י „מעל המזבח".

41) אף שבפשוטו של מקרא לא נאמר איפה היתה ברכת כהנים במשכן — מ"מ לא מסתבר כלל שהיתה מעל המזבח (וראה לקמן הערה 64). וראה פי' הראב"ד לתו"כ כאן.

42) וכן משמע ממ"ש בתו"כ כאן ד„באותה שעה זכה . . בנשיאת כפים", משמע דעי"ז שברכם אהרן זכה להציווי (ראה עזרת כהנים לתו"כ שם).

43) אף שלא נאמרו עדיין. וע"ד שמצינו (גם בפרש"י עה"ת — תולדות כו, ה. וישלח לב, ה. ובכ"מ) שקיימו האבות כה"ת עד שלא ניתנה. וברש"י נח (ז, ב) שלמד נח תורה. ואכ"מ.

(ומהאי טעמא איז רש״י מפרט אַז די ברכה איז געווען „יברכך יאר ישא״ — ווייל די דריי ווערטער דריקן אויס דעם תוכן פון ברכת אהרן, כדלקמן סעיף ז).

מיט וואָס אהרן האָט געוואָלט בענטשן אידן דעמאָלט — איז מובן בפשטות (לויט פירוש רש״י):

דער מכוון פון משכן איז דאָך (כמ־פורש בקרא[44]) — „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם״, אַז עס זאָל זיין השראת השכינה אין משכן. און כדי עס זאָל זיך אויפטאָן די השראת השכינה אין משכן, איז ניט געווען גענוג די עבודת היום (הרגילה) פון שמיני למילואים (וועגן וועלכער עס ווערט דערציילט אין פ׳ פקודי[45]), נאָר עס האָט געמוזט זיין (ווי עס שטייט אין אָנהויב פון אונזער סדרה[46]) — „זה הדבר אשר צוה ה׳ תעשו וירא אליכם כבוד ה׳״, וואָס דאָס מיינט (ווי רש״י[47] איז מפרש) די קר־בנות ועבודה פון אהרן, ווייל ער איז „כדאי וחשוב . . שע״י קרבנותיו ועבו־דתו תשרה שכינה בכם ותדעו שהמקום בחר בו״.

און דערמיט איז פאַרשטאַנדיק פאַר־וואָס אהרן האָט געבענטשט אידן בסיום עבודתו:

ביים סיום פון מלאכת המשכן גע־פינט מען[48], אַז משה האָט געבענטשט די אידן „יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם״ — אַז דורך „ועשו לי מקדש״ זאָל זיך אויספירן דער „ושכנתי בתוכם״; ובמילא איז פאַרשטאַנדיק, אַז וויבאַלד עבודת אהרן (ביום השמיני) איז די עבודה וואָס דאַרף אויפטאָן די השראת השכינה בפועל, פאָדערט זיך ביים סיום פון דער עבודה אַ ברכה (ותפלה[49]) אַז זי זאָל פועל זיין פעולתה און ברענגען השראת השכינה בפועל.

ו. לכאורה קען מען אויף דעם פרעגן: גלייך נאָך ברכת אהרן[50] שטייט „ויבא משה ואהרן גו׳ ויברכו את העם״, ווי רש״י טייטשט דאָס אָפּ „אמרו ויהי נועם ה״א עלינו[51] יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם״ — ולכאורה, ווי־באַלד אַז ברכת אהרן איז געווען אויף פועל׳ן השראת השכינה, פאַרוואָס האָט מען דערנאָך ווידעראַמאָל געדאַרפט האָבן אַ ברכה אויף דעם זעלבן ענין[52]?

איז דאָס קיין קשיא ניט, ווייל דאָס זיינען צוויי באַזונדערע ענינים:

ברכת אהרן איז געווען פאַרבונדן מיט זיין עבודה פרטית, אַז זי זאָל אויפטאָן איר פעולה אינעם ענין פון השראת השכינה בפועל, און אויף דעם איז (מתאים) די ברכה פון ברכת כהנים (כד־לקמן ס״ז);

משא״כ ברכת משה ואהרן שלאח״ז — „ויהי נועם ה״א עלינו יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם״ — איז אַ ברכה כללית, אַלס אַ סיום פון כל וכללות מלאכת ועבודת המשכן, ווי דאָס דריקט זיך אויס אין די צוויי חלקים פון דער ברכה: „שתשרה שכינה במעשה ידיכם״ — אין מלאכת המשכן[53] פון אידן; „ויהי

44) תרומה כה, ח.
45) מ, כג. כה. כז. כט (וברש״י).
46) ט, ו. וראה שם, ד וברש״י.
47) פרשתנו שם, כג.
48) פקודי לט, מג.
49) ראה לקו״ש חי״א ע׳ 170 ואילך.
50) פסוק כג.
51) תהלים מזמור צ בסופו.
52) כקושיית המשכיל לדוד כאן (ראה לעיל הערה 18).
53) ראה לקו״ש שם (ע׳ 172) הטעם שהקדים „ויהי נועם גו׳״ ל„יהי רצון שתשרה כו׳״.

נועם ה"א עלינו" — אין דער עבודה[53] במשך אלע שמונת ימי המילואים.

ז. דער טעם פארוואס עס האט זיך געפאדערט די עבודה מיוחדת פון אהרן צו אויפטאן השראת השכינה אין משכן, איז ווייל השראת השכינה האט געקענט זיין ערשט נאך דעם ווי ס'איז געווען די כפרה (גמורה[54]) אויף חטא העגל,

(ווי רש"י האט שוין מפרש געווען[55], אז דערפאר ווערט דער משכן אנגעקרופן „משכן העדות" — „עדות לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל שהרי השרה שכינתו ביניהם"; און ווי רש"י ברענגט אראפ (אין דעם פסוק שלאח"ז[50]) אז ווען איידן האבן געזען (נאך די ז' ימי המילואים) אז ס'איז נאך ניטא קיין השראת השכינה, האבן זיי געטענה"ט „כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל"),

און דאס האט אהרן פועל געווען דורך זיין עבודה פרטית, וואס דערפאר איז דער ערשטער קרבן פון אהרן געווען — אן „עגל בן בקר לחטאת", „להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה"[56].

און דאס איז אויך וואס רש"י זאגט דא: „(ברכת כהנים) יברכך, יאר, ישא" — ווייל אין די ווערטער (פון ברכת כהנים) דריקן זיך אויס די דריי ענינים וואס אהרן איז אויסן געווען מיט זיין ברכה:

א) „יברכך" — ער, דער אויבערשטער, זאל דיר בענטשן: די ערשטע זאך איז, אז די ברכה איז ניט פון אהרן'ען — וואס דעמאלט איז דא אן ארט פאר א טענה: וויבאלד אז אהרן האט געהאט א שייכות צו מעשה העגל, ווי קען ער געבן די ברכה אז עס זאל זיין די (השראת השכינה דורך דער) כפרה אויף מעשה העגל? — נאר אהרן בעט אז דער אויבערשטער[57] אליין[58] זאל בענטשן אידן („יברכך") — און דער תוכן הברכה איז:

ב) „יאר" — אז עס זאל זיין השראת השכינה, הארת פנים דלמעלה (ווי רש"י טייטשט אפ[59] „יאר גו" — „יראה לך פנים שוחקות פנים צהובות") — און כדי ס'זאל קענען נמשך ווערן די הארת פנים און השראת השכינה בעט אהרן:

ג) „ישא" — אז דער אויבערשטער זאל זיין א „נושא עון"[60] (ווי רש"י טייטשט אפ[61] „ישא — יכבוש[62] כעסו") און מכפר זיין אויף עון העגל.

ח. עפ"ז ווערט אויך ווערן פארשטאנדיק כוונת רש"י אין דעם דיבור המתחיל שלאח"ז: „וירד, מעל המזבח".

רש"י מיינט — כפשטות לשונו — אז אהרן איז ערשט דאן (נאך „ויברכם") אראפגעגאנגען פון דעם מזבח, ווייל ער

---

54) כי בכללות כבר „נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ובלב שלם ואמר לו למשה סלחתי כדבריך" ביוהכ"פ (רש"י תשא לג, יא). ולאידך, גם לאחרי שמיני למילואים לא נתכפר לגמרי, ד„וביום פקדי ופקדתי גו" (תשא לב, לד וברש"י). וראה הערה 62.

55) ר"פ פקודי.

56) פרשתנו ט, ב וברש"י. ולהעיר גם מתצוה כט, א וברש"י שם.

57) להעיר מרמב"ם הל' תפלה (נשיאת כפים) פט"ו ה"ז. טאו"ח סו"ס קכח. שו"ע אדה"ז שם סנ"ב.

58) בארא"י ז"ל, שהוא ע"ד אמירת הקב"ה (לאחרי הסליחה על עון העגל) „פני ילכו" — „אני בעצמי" (תשא לג, יד וברש"י. וראה שם לד, ט וברש"י).

59) נשא ו, כה.

60) תשא לד, ז.

61) נשא שם, כו.

62) להעיר מהפלוגתא (ר"ה יז, א) כובש עון או נושא עון (וראה בארוכה לקו"ש ח"ו ע' 391 ואילך, וש"נ). ולהעיר מרש"י תשא שם ד"ה ונקה. ואכ"מ.

האָט געבענטשט אידן זייענדיק נאָך אויפן מזבח[63].

און דערמיט מאַכט רש"י קלאָר, אַז דאָס ווּאָס ער זאָגט (אין דעם פריער־דיקן דיבור המתחיל) „ויברכם — ברכת כהנים", מיינט ער ניט די מצוה פון נשיאת כפים (לדורות) — ווייל דעמאָלט ווּאָלט זי ניט געווען אויפן מזבח[64] — נאָר עס איז געווען א ברכה מיוחדת פון אהרן, ווּאָס קומט בהמשך (און אָלס סיום) צו זיין דעמאָלטדיקער עבודה על המזבח (כנ"ל, אַז די ברכה איז געווען אַז די עבודה שלפני זה זאָל פועל זיין פעולתה), און דערפאַר איז זי געזאָגט געווארן גלייך בסמיכות צו דער עבודה און דערפאַר זייענדיק נאָך על המזבח[65].

און דאָס איז אויך ווּאָס רש"י באַ־ווּאָרנט מיט זיין פירוש „וירד, מעל המזבח":

לערנענדיק דעם פסוק „וירד מעשות החטאת גו'" בפשטות קומט אויס, אַז דער פסוק וויל זאָגן אַז אהרן האָט פאַר־ענדיקט זיין עבודה (מיט עשיית החטאת גו'). וועלט לפ"ז שווער: אהרן האָט דאָך שוין פריער געענדיקט די הקרבת הקר־בנות[66], היינט פאַרוואָס זאָגט דער פסוק (ערשט) דאָ „וירד מעשות גו'"?

איז רש"י מפרש, אַז כוונת הכתוב איז (ניט צו דערציילן אַז „וירד מעשות החטאת גו'" — אַז ער האָט פאַרענדיקט די עבודה — נאָר) „וירד מעל המזבח": דער פסוק איז אויסן צו זאָגן אַז ערשט נאָך „ויברכם" איז — „וירד מעל המזבח" (און ס'איז כאילו ווי אין פסוק ווּאָלט געשטאַנען „וירד מעל המזבח"), און די ווייטערדיקע ווערטער „מעשות החטאת גו'" זיינען אַ מאמר המוסגר ווּאָס ערקלערט ווי קומט עלית אהרן אויפן מזבח (ניט צוליב „ויברכם", נאָר צוליב עשיית החטאת גו').

ט. ע"פ כהנ"ל איז פאַרשטאַנדיק, אַז פון פירוש רש"י דאָ קען מען ניט וויסן שיטתו (ע"ד הפשט) בברכת כהנים לדורות — צי זמנה איז[67] לפני הקטרת איברים (של התמיד) אָדער לאחז"ז —

ווייל כוונת רש"י מיט זיין פירוש „ברכת כהנים" איז (ניט אויף קיום מצות ברכת כהנים, נאָר) אַז אהרן האָט אויסגעקליבן צו זאָגן די ברכה, אָבער די מטרה פון דער ברכה איז געווען אָלס אַן ענין מיוחד פון ינעגס טאָג — בקשר (און אָלס אַ סיום) צו זיין עבודה המיו־חדת פון שמיני למילואים, כנ"ל.

אָבער לאידך גיסא, אע"פ אַז ברכת אהרן דאָן איז געווען אַן ענין מיוחד פאַר יענעם טאָג, איז זי אָבער אַ ברכה ווּאָס האָט אַ פעולה נמשכת אויף אָלע דורות — ווּאָרום עבודת אהרן (ווּאָס סיומה איז ברכתו הנ"ל) האָט אויפ־געטאָן (כנ"ל ס"ה) אַז עס זאָל (צוריק) ווערן די השראת השכינה למטה (נאָך דעם סילוק השכינה דורך די חטאים שלפנ"ז[68]) אין אַן אופן אַז פון דעמאָלט

63) ראה גם אברבנאל כאן („ע"ד הפשט"). צרור המור כאן. וכן מוכח בסוטה לח, ב (שו"ע אדה"ז שם ס"ב), ע"ש. ובמלבי"ם כאן (סט"ז) כתב כן בדעת התו"כ, ע"ש.

64) כי נשיאת כפים היתה מעל מעלות האולם (תמיד פ"ז מ"ב), ומזה פשוט גם ע"ד ההלכה וכו' שגם במשכן לא היתה מעל המזבח.

65) ראה אברבנאל וצרור המור הנ"ל.

66) במלבי"ם שם, שלאחרי ברכת כהנים הקטיר אהרן חלבי השלמים, וזהו שנאמר אח"כ „וירד מעשות גו'" (היינו הקטרת החלבים), ע"ש — אבל בפשוטו של מקרא: א) כבר גמר אהרן עשיית החטאת לפני „ויברכם". ב) לרש"י (פסוק כ) כהן אחר הקטירם (ולא אהרן).

67) ראה מלבי"ם שם, שתולה זה בב' הפירושים בכתוב דילן אי הוי מקרא מסורס.

68) ראה במדב"ר פי"ב, ו. פי"ג, ב. ועוד.

אַן געפינט זיך די שכינה בתחתונים (דוקא) אויף שטענדיק;

האָט מען שטענדיק דעם כח פון ברכת אהרן — אפילו בלילה[69] ואפילו בחו"ל (וואו ס'איז ניטאָ קיין נשיאת כפים בכל יום[70]) כו' — אזן זי גיט דעם כח צו דורכגיין דעם חשך הגלות, ביז צום אויפטאָן נאַכאַמאָל דעם גילוי שכינה, ושכנתי בתוכם, אין דעם בית המקדש השלישי, שיבנה במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ שמיני תשל"ד)

69) דאין נ"כ בלילה (שו"ע אדה"ז או"ח סמ"ז ס"ז).

70) ראה שו"ע אדה"ז שם סקכ"ח סנ"ז.